

98 Pars I. Disp. Unica. Quest. III. Art. VIII.
 ergo aliquid sensitivum est currens: est bonus in *Darapti*: sed in hoc syllogismo ex antecedente necessario inferitur consequens contingens: ergo. Resp. neg. mi. vel enim hæc conclusio non habet sensum contingentem, sed etiam necessarium: vel non legitime sequitur: quia in conclusione inferitur implicite terminus *existens* (quia verbum *est* sumitur in vi verbi) qui non erat positus in præmissis, in quibus omnino abstrahatur ab existentia: at hoc non licet ex dictis n. 135. Quare, quotiescumque in *Darapti* inferitur conclusio ex præmissis necessariis, debet etiam ipsa censerī esse necessaria. vide dicta *numer.* 110.

ARTICULUS VIII.

Quomodo fiat Reductio Syllogismorum Imperfectorum.

165. **M**odi syllogismorum perfectorum, seu directorum, sunt tantum quatuor in prima figura, scilicet *Barbara*, *Celarent*, *Darii*, *Ferio*, ad quos reduci debent omnes alii indirecti: hoc est, debent ex syllogismis indirectis, quibusdam mutatis, fieri syllogismi directi aliqui ex illis quatuor. *Reductio* autem alia est *ostensiva*, alia *per impossibile*. Prior, seu *ostensiva* datur, quando per solam conversionem, aut transpositionem propositionum, ex syllogismo indirecto fit directus. *Reductio per impossibile* datur, quando adversario ostenditur, quod ex contradictoria conclusionis negatæ, tanquam male, inferatur formaliter contradictoria præmissæ, vel propositionis jam concessæ: atque adeo adversarius, vel debeat eam conclusionem admittere, vel negare, quod jam concessit.

166. Jam in ordine ad reductionem ostensivam, notandum est i. omnes voces in versibus *Barbara*, *Celarent* &c. quos adduximus n. 130. incipere, vel a *B*, vel a *C*, vel a *D*, vel a *F*, ut incipiunt primæ quatuor voces *Barbara*, *Celarent*, *Darii*, *Ferio*. Unde modi syllogismorum, respondentes voci incipienti a *B*, reducuntur ad *Barbara*: respondentes vero voci incipienti a *C*. *D*. *F*. ad *Celarent*, *Darii*, *Ferio*.

No-

Quomodo fiat Reductio Syllogismorum &c. 99

Notandum 2. in vocibus, experimentibus modos indirectos, post vocales, quæ, ut diximus n. 131. significant propositiones) reperiri aliquam ex his consonantibus *S*. *P*. *M*. *C*. de quibus constructi sunt hi versus: *S* vult simpliciter verti: *P* vero per acci. *M* vult transponi: *C* per impossibile duci: id est: Propositio, quæ denotatur per vocalem immediate præcedentem ante *S*, debet converti simpliciter: quæ vero denotatur per vocalem immediate præcedentem ante *P*, debet converti per accidens: quæ autem denotatur per vocalem immediate præcedentem ante *M*, debet transponi: id est: ex majore debet fieri minor, vel vicissim: & tandem quæ denotatur per vocalem immediate præcedentem ante *C*, non potest reduci, nisi per impossibile.

167. Sic iste syllogismus in *Baralipon*: *Omne animal est vivens: omnis homo est animal: ergo aliquid vivens est homo*: debet reduci ad *Barbara*; quia *Baralipon* etiam incipit a *B*: &, quia post duas primas vocales, seu duo *A*, non sequitur nec *S*, nec *P*, nec *M*, nec *C*, primæ duæ propositiones, seu præmissæ manent immutatæ: quia vero post tertiam vocalem *I* sequitur *P*, debet conclusio converti per accidens, & syllogismus fieri: *Omne animal est vivens: omnis homo est animal: ergo omnis homo est vivens*: qui syllogismus est in *Barbara*: & sic proportionaliter *Celantes* reducitur ad *Celarent*, *Dabitis* ad *Darii* &c.

Dices. Non licet, propositionem particularem convertere per accidens in universalem: ergo hæc reductio syllogismi in *Baralipon*, ad syllogismum in *Barbara*, non est bona. prob. ant. non est bona consequentia: *Aliquis homo currit: ergo omne currens est homo*: potest enim simul currere equus: ergo. Resp. dist. ant. non licet ita convertere propositionem in omni casu. conc. ant. non licet in isto casu. neg. ant. & consequ. ad prob. conc. ant. neg. consequ. In hoc casu, quo syllogismus fit in *Baralipon*, tales sunt præmissæ, ut ex iis possit inferri conclusio universalis in *Barbara*: adeoque licita est ea conversio.

168. In ordine ad reductionem per impossibile compositi sunt alii versus dialectici: & quidem pro prima

prima figura isti: *Majorem oppositum pellit, majorque minorem: Excipe Celantes, in quo contraria res est; Nam minor oppositio cedit, majorque minori: id est: loco majoris ponitur contradictoria negata conclusionis, & loco minoris illa propositio, quæ prius fuit major: e. g. in hoc syllogismo in Dabitur, indirecto primæ figuræ: Omnis homo est rationalis: aliquod animal est homo: ergo aliquod rationale est animal: si neget adversarius conclusionem, adigetur ad negandam etiam minorem jam concessam per hunc syllogismum in Celarent: Nullum rationale est animal: Omnis homo est rationalis: ergo nullus homo est animal: & per legitimam conversionem: Nullum animal est homo: quæ est contradictoria minoris prius concessa.*

Pro secunda figura constructus est hic versus: *Stat major: trahit oppositum de sede minorem: id est: manente majore, contradictoria, conclusionis negata ponitur loco minoris, atque colligitur contradictoria, vel contraria minoris jam concessæ: e. g. in hoc syllogismo in Camestres: Omnis homo est rationalis: nullum brutum est rationale: ergo nullum brutum est homo; reducitur per impossibile ad Darii sic: Omnis homo est rationalis: aliquod brutum est homo: ergo aliquod brutum est rationale: quæ est contradictoria minoris prius concessæ.*

169. Pro tertia figura editus est hic versus. *Stat minor: oppositum scandit majoris in adem: id est: minor manet immutata: loco majoris autem ponitur contradictoria conclusionis negata: atque colligitur contradictoria majoris prius concessæ: e. g. in hoc syllogismo in Darisi: Omnis avarus est miser: aliquis avarus est dives: ergo aliquis dives est miser: sic reducitur per impossibile in Ferio: Nullus dives est miser: aliquis avarus est dives: ergo aliquis avarus non est miser: quæ est contradictoria majoris prius concessæ. Hæc sufficiant pro aliqua notitia reductionis syllogismorum, quæ vix usum aliquem habet, adeo, ut Ariaga in proximo ad summulas dicat, se per viginti annos in celeberrimis Academiis versatum nunquam audivisse aliquem in disputando uti reductione ad impossibile. Si quis plura curiositatis gratia cupiat, Cassium, & alios adeat.*

ARTICULUS IX.

Quid notandum circa Syllogismos non Categoricalos.

170. **P**Ræter syllogismos categoricalos dantur varii alii ex num. 120. & 121. nempe modales, copulativi, disjunctivi, expostorii, conditionales, exponibiles: prout scilicet variis constant propositionibus, seu præmissis, de quibus aliqua diximus cit. num. 120. & 121. Syllogismi isti non sequuntur in omnibus leges syllogismorum categoricalorum, sed habent proprias regulas, quas tamen omnes asserre nimis longum, & forte non satis utile esset. De quibusdam tamen, quia frequentius occurrunt, hic breviter agemus.

171. Syllogismus *expostorius*, qui scilicet habet medium terminum singularem, etsi constituatur ex duabus præmissis particularibus, rite concludit: e. g. si dico: *Aliquis homo est Petrus: Aliquis Logicus est Petrus: ergo aliquis Logicus est homo.* Ratio est; quia terminus singularis, cum sit indivisibilis, debet cuique extremo identificari secundum se totum, adeoque utrique secundum idem, & non secundum unam partem subjectivam uni, & secundum alteram alteri, ut fit, si terminus est particularis.

172. Syllogismus *disjunctivus* est, cujus major propositio est disjunctiva: propositio autem disjunctiva ex n. 75. est duplex, una stricte dicta, & constants membris oppositis, ut, si dico: *Vel dies est, vel nox est: aut: Vel Petrus currit, vel non currit:* altera minus stricte dicta, quæ constat membris non oppositis, ut, si dico: *Vel Petrus currit, vel Paulus currit:* qui ambo possunt simul currere. Quando igitur syllogismus disjunctivus pro majore habet propositionem stricte disjunctivam, tunc, si in minore negetur cum veritate unum membrum majoris, in conclusione legitime inferitur alterum: si vero unum affirmetur in conclusione, legitime negetur alterum.

Ratio est; quia in tali propositione unum membrum debet esse verum ex num. 75. non tamen potest utrumque membrum oppositum simul esse verum: ergo, si unum cum veritate negetur, adeoque

que sit falsum, necessario alterum est verum, & vicissim. Sic e. g. rite concludunt hi syllogismi: *Vel dies est, vel nox est: sed non est nox: ergo est dies: item: Vel dies est, vel nox est: sed est dies: ergo non est nox.*

Male autem concludit iste: *Vel es doctus, vel non es doctus: sed non es doctus: ergo es doctus;* nam infertur ex negatione primæ partis propositionis disjunctivæ non, ut deberet fieri, ejus contradictoria, sed ipsamet prima pars; unde deberet inferri: *ergo non es doctus;* quæ tamen illatio cum sit ipsissima pars secunda, aut etiam ipsa minor, hinc syllogismi constantes propositione disjunctiva, composita ex duabus contradictoriis, sunt ordinarie nugatorii, nisi quandoque addita minor, aliud quid innueas, faciat inferri conclusionem minime ridiculam.

173. Si autem syllogismus disjunctivus habeat pro majore propositionem disjunctivam, minus stricte dictam, tunc quidem ex falsitate, sive legitima negatione unius membri, infertur veritas alterius; at non infertur ex affirmatione unius falsitas alterius. Ratio est; quia unum membrum quidem debet esse verum, adeoque, si unum est falsum, alterum necessario est verum: at potest simul etiam alterum membrum esse verum, consequenter non infertur ex veritate unius membri falsitas alterius. Sic recte infero: *Vel Petrus currit, vel Paulus currit: sed Petrus non currit: ergo Paulus currit:* non autem recte infero: *Vel Petrus currit, vel Paulus currit: sed Petrus currit: ergo Paulus non currit;* nam possunt ambo currere.

174. Syllogismus *exponibilis* est, qui constat propositione, vel præmissa exponibili, id est, vel exclusiva, vel exceptiva, vel reduplicativa, de quibus n. 71. De *reduplicativo* syllogismo hoc notandum, quod reduplicatio non debeat separari a suo termino, quem afficit; alias enim mutatur appellatio, qua de re num. 55. hinc mala est argumentatio: *Petrus ut musicus cantat: sed Petrus est Logicus: ergo ut Logicus cantat.* De syllogismo *exceptivo* notandum, quod distributio termini, a quo sit exceptio, sit accommodata (de qua num. 28.) unde male quis sic argumentaretur: *Omnis homo, præter Petrum currit: sed Petrus est homo: ergo Petrus currit.*

De

De syllogismo *exclusivo* notandum, quod in eo ex duabus negativis possit rite deduci conclusio, & quidem affirmativa: e. g. si quis dicat: *Tantum indocti non æstimant scientias: Petrus non est indoctus: ergo æstimat scientias;* nam tales propositiones æquivalent duabus affirmativis, ad quas etiam per æquipollentiam reduci possunt, e. g. ad has: *Omnis doctus æstimat scientias: Petrus est doctus: ex quibus clare fluit conclusio affirmativa: ergo Petrus æstimat scientias.*

175. Syllogismus *conditionalis* est, qui habet unam, vel duas præmissas conditionales, (de quibus num. 70.) pro quo notandum istud. Si major propositio conditionalis est vera, & in minore affirmatur etiam cum veritate conditio, tunc in conclusione legitime infertur conditionatum; quia veritas conditionata per purificationem conditionis, seu ejus adimpletionem, transit in veritatem absolutam: & inter veram conditionem, ac conditionatum, debet dari talis connexio, ut conditio sine conditionato esse, seu existere non possit; & hinc recte quis argumentatur: *Si sol adest, dies est: sed sol adest: ergo dies est.*

176. Non tamen vicissim, si in minore negetur conditio, potest universaliter in conclusione negari conditionatum; quia non semper datur connexio mutua: & potest quandoque esse conditionatum sine conditione; hinc non est bona argumentatio: *Si datur creatura, datur Deus: sed non datur creatura: ergo non datur Deus;* potest enim Deus esse sine creatura. At vero, si in minore negetur conditionatum, potest in conclusione negari conditio; quia, ut dictum, conditio non potest dari sine conditionato; hinc bona est argumentatio: *Si sol adest, dies est: sed dies non est: ergo sol non adest.* Confirmantur hæc ex dictis supra num. 155. & 156. de antecedente, & consequente; nam conditio ipsa est aliquod antecedens, & conditionatum aliquod consequens.

177. Si autem syllogismus conditionalis habeat utramque præmissam conditionalem, tunc, de quo verificatur primum consequens, debet verificari etiam ultimum, sicut scilicet diximus num. 118. de *Sorite*: e. g. si dico: *Si homo est animal, est vi-*

vens.

104 *Pars I. Disp. Unica, Quæst. III. Art. X.*
vens: si est vivens, est substantia: ergo, si homo est animal, est substantia. Et talis syllogismus, præsertim, si constet, ut sepe fit, tribus præmissis, reipsa non differt a Sorite. Sed & eodem modo, ut in Sorite, ita & in tali syllogismo, attendendum est, ne quis captiose decipiatur. Lydius lapis respectu Sorites, & talis syllogismi est, si reducatur totus discursus ad unum, vel plures syllogismos categoricos, & dein videatur, an tandem in istis legitime, vel non, inferatur conclusio: imo hæc regula est universaliter optima pro examinandis omnibus syllogismis non categoricis.

178. Plura adhuc dici possent similia, ad Summas spectantia: sed, qui hucusque dicta rite perceperit, contra sophismata in disputationibus se factis tueri valebit: nec consultum videtur accumulare difficultates non necessarias. Hinc etiam de *inventione mediæ termini* (a quibusdam solet famose vocari *pons asinorum*) nihil assero; nam ingenium, harum disciplinarum capax, poterit independentem ab huiusmodi regulis argumenta excogitare: incapax autem nec centum locis dialecticis satis juvabitur. Si quis tamen cupiat, hunc pontem transire, ducem sibi sumat Casilium, *lib. 3. tract. 2. cap. 9.* vel Petrum a S. Josepho, aut similem, & transitum tentet. De hypothesebus tamen impossibilibus adhuc aliquid addendum est; quia ab his argumentatio frequens est, & nisi rite instituat, est fallax.

ARTICULUS X.

An, & quando Argumentatio ab Hypothesi impossibili sit bona.

179. **E**X hypothesi impossibili posse, saltem sepe, legitimam argumentationem fieri, videntur supponere Theologi, & Philosophi; quia sane frequenter ea utuntur, præsertim, si quæstio agitur, an aliquid sit pars alicujus rei, an tantum connotatum extrinsecum: vel etiam si quæritur, an aliquid sit possibile, an non: & certe passim apud auctores invenire est similes propositiones hypotheticas: *Si daretur animal rationale, & non daretur Deus,*
hæc-

An, & quando Argumentatio, &c. 105
daretur homo: Si non daretur Deus, & tamen daretur mundus, hic esset a se: Si Petrus existeret sine ubicatione, neque esset vicinus Paulo, neque ab eo distans.

Quin S. Thomas, citatus num. 76. ait, hanc propositionem esse veram: *Si homo est asinus, habet quatuor pedes.* Sed & Patres Latini in Concilio Florentino *sess. ultima, in primis suis litteris ad Grecos,* adhibuerunt argumentationem ex hypothesi impossibili, dum reipsa sic concluderunt: *Si Spiritus S. non procedit a filio, non est distinctus a filio; vel potius: non datur filius: ut verba apertius videntur sonare; unde Vasquez tom. 2. in 1. part. disput. 147. cap. 1. num. 1. ait, esse admodum utilem hunc modum disputandi, & arguendi.*

180. Attamen, ut utilis sit hic modus argumentandi (ut recte cum aliis ait hic auctor) debet fieri per locum *intrinsecum*, & non per locum *extrinsecum*. Argumentari autem per locum *intrinsecum* est argumentum immediate ducere a formali conceptu rei immediate proposito: argumentari vero per locum *extrinsecum*, est argumentum ducere, non a formali conceptu rei, sed ex prædicatis tantum realiter identificatis, & hic, & nunc, non immediate sub conceptu formali propositis. Exemplum hujus rei ponit Vasquez *loc. cit. num. 2.* istud: *Si homo non esset animal, sed tamen rationalis, specie distingueretur ab equo.*

In hac hypothesi impossibili per locum *intrinsecum* probatur una pars contradictionis, seu distinctio hominis ab equo; quia hæc inferitur ex conceptu rationalis immediate proposito: at vero altera pars contradictionis, seu negatio diversitatis specificæ, tantum probaretur per locum *extrinsecum*, seu tantum ratione identitatis realis inter animalitatem, & rationalitatem, ex eo, quod, ablata animalitate, etiam auferretur realiter rationalitas, seu ratio diversitatis specificæ inter hominem, & equum, quia sublata etiam tolleretur ipsa diversitas. Unde, si argumentatio ex hypothesi impossibili fiat, tam per locum *intrinsecum*, quam per *extrinsecum*, utrumque inferitur contradictorium: quod utique ineptum est ad aliquam partem præ opposita probandam.

181. Sed necdum videtur sufficere ad legitimam, & utilem argumentationem, a tali hypothese deductam, si fiat per locum intrinsecum; nam potest ex parte hypothesis immediate, & explicite, poni talis conceptus rei, in quo involvatur, ut ajunt, *implicancia in adjecto*: seu possunt poni tales termini, qui non tantum realiter sumpti implicent, sed etiam formaliter se excludant, ita, ut ex parte hypothesis eadem res ponatur, & simul tollatur, e. g. in his propositionibus: *Si Petrus esset homo, & non homo, non posset ratiocinari: Si simul essent lux, & tenebra, tunc nemo posset videre*; nam ex his formalibus conceptibus, aperte se mutuo tollentibus, seu excludentibus, immediate, & explicite ex parte hypothesis positus, tam bene sequitur una, quam altera pars contradictionis: consequenter neutra præ altera legitime inferitur, ut facile patet consideranti, adeoque talis argumentatio inutilis est.

182. Quare Haunoldus *Log. pract. part. 2. cap. 4. art. 4. num. 10.* cum aliis vult, ut etiam servetur *constantia subjecti*: hoc est, ut in hypothese nullus ponatur terminus, qui auferat ipsum subjectum, vel aliquod ejus constitutum, ut fieret in his hypothesebus: *Si darentur lux simul, & tenebra: si darentur homo sine anima rationali*; quia per tenebras aufertur lux, & per ablatam animam rationalem aufertur homo: adeoque simul in eadem hypothese poneretur lux, & non poneretur: & pariter etiam poneretur, & non poneretur homo; unde daretur *implicancia in adjecto*, de qua *num. præc.* & hinc videtur sequi utrumque contradictorium; atque argumentatio est inutilis.

183. Verum per hæc nondum videntur omnia esse complanata: nam non male Vasquez citatus, *num. 179.* docet, hanc argumentationem: *Si daretur homo sine animalitate, modo haberet rationalitatem, specie distingueretur ab equo*: bonam esse; quamvis enim non videatur servari constantiam subjecti; eo quod auferatur animalitas, quæ tamen est metaphysicum constitutum hominis: tamen per locum intrinsecum, seu formaliter, non sequitur contradictorium alterum, scilicet hominem non distingui ab equo; nisi hoc non sequitur, nisi valde mediate,

An, & quando Argumentatio, &c. 107
diatæ, & per locum extrinsecum, ut ait Vasquez *loc. cit.* de qua re vide *num. 180.*

Licet autem possent ex ista hypothese formaliter sequi alia contradictoria, si poneretur aliud conditionatum: e. g. *Si daretur homo sine animalitate, non esset sensitivus*; quia tunc exposito termino *homo*, qui essentialiter est sensitivus, inferretur, quod esset sensitivus, & ex adjecta negatione animalitatis inferretur, quod non esset sensitivus, adeoque esset, & non esset: attamen in priori hypothese nec ex termino *homo*, nec ex negatione animalitatis, minus ex rationalitate inferitur, quod homo non distingueretur specie ab equo.

184. Quare videtur optime dici cum Casilio *l. 3. tract. 2. cap. ult.* tunc argumentationem, ab hypothese impossibili ductam, esse bonam, quando in hypothese tali non ponuntur talia principia, ex quibus tam conditionatum, quam ejus contradictorium, immediate, formaliter, & per locum intrinsecum possit inferri; tunc enim jam una pars sequitur præ altera: & siquidem conditionatum est hypothese bene subjunctum, sequitur potius istud, quam ejus oppositum.

Ratio autem, a Casilio *loc. cit.* bene assignata, est ista. Propositio conditionalis, seu stricte hypothetica, est vere implicita argumentatio, cujus conditio est antecedens, & conditionatum est consequens: prædicatum autem in conditione appositum subjecto est ratio, ex qua inferitur conditionatum, seu est quasi medius terminus: e. g. ista propositio: *Si Petrus est homo, est animal rationale*: est implicite hæc argumentatio: *Petrus est conditionate homo: ergo est conditionate animal rationale*: vel, ut clarius appareat, quod prædicatum sit ratio, seu medius terminus, fiat integer syllogismus, cujus præmissæ, cum sint in materia necessaria de creatura, sunt implicite conditionatæ (ne replicetur, propositiones conditionales non posse æquivalere absolutis) fiat, inquam, hic syllogismus: *Omnis homo est animal rationale: Petrus est homo: ergo Petrus est animal rationale*: ubi clare videtur, terminum *homo*, qui est prædicatum hypothesis, seu conditionis, esse medium terminum.

Eodem modo discurrere possumus de hypothefi impossibili, adhibita a Patribus Latinis contra Græcos (de qua num. 179.) faciendo hunc syllogismum: *Omnis in Divinis, a quo non procedit Filius, & qui non procedit a Filio, non est distinctus a Filio: Sed Spiritus S. (ut ponunt Græci) est aliquis, a quo non procedit Filius, & qui non procedit a Filio: ergo Spiritus S. non est distinctus a Filio*: item de altera hypothefi, qua dicitur, mundus existens sine Deo esse a se, faciendo hunc syllogismum: *Omne, quod datur sine Deo, est a se: sed mundus (ut ponitur) datur sine Deo: ergo est a se.*

185. Sicut ergo, quando in syllogismo, vel alia argumentatione, tantum ponitur medius terminus, inferens ex se dumtaxat unam propositionem, vel conclusionem, hæc sola inferitur, & non ejus opposita: ita etiam, quando in hypothefi tantum ponitur principium, ex se inferens dumtaxat unum conditionatum, seu unam partem contradictionis, etiam legitime tantum ista inferitur, & non simul ejus oppositum, seu utrumque contradictorium: quæ doctrina si applicetur aliis hypothefibus impossibilibus num. 179. allatis, videbitur, eas legitime unum, nempe suum conditionatum inferre, non vero oppositum, aut utrumque contradictorium.

186. At, si ex parte hypothefis ponantur principia, ex quibus inferitur utrumque contradictorium, tunc, si etiam ex tali propositione fiat syllogismus, poterit utrumque inferri, adeoque neutrum præ altero, & consequenter argumentatio est inutilis: e. g. si ex hac propositione: *Si Petrus esset homo, & non homo, non posset ratiocinari: fiat syllogismus: Omnis homo, & simul non homo, non potest ratiocinari: sed Petrus (ut ponitur) est homo, & non homo: ergo non potest ratiocinari*: hæc argumentatio est inutilis; quia ex majore aq̄e bene inferitur oppositum; nam tam bene ex termino *homo* inferitur potentia ratiocinandi in actu primo, homini essentialis, quam bene ex termino *non homo* inferitur negatio illius potentia: & non magis est vera hæc major: *Omnis homo, & non homo potest ratiocinari*: quam ejus opposita.

187. Ex dictis inferunt quidam, utilem esse eam hypothe-

pothesin impossibilem, qua plures auctores utuntur ad probandam connexionem rerum omnium immediatam cum Deo, & mediatam inter se: *Si implicaret musca, implicaret Deus*; neque enim, ut ajunt, sensus est: *Si musca possibilis esset impossibilis &c.* nam sic ponerentur explicite duo principia inferentia utrumque contradictorium, scilicet possibilitas, inferens etiam possibilitatem, vel existentiam Dei, & impossibilitas, inferens impossibilitatem Dei, sed sensus est: *Si musca præscindens a possibilitate, & impossibilitate, fieret impossibilis &c.* qua ratione ajunt, non poni ex parte hypothefis utrumque contradictorium.

Sed difficultas adhuc est in eo, quod ex implicancia muscæ ita præscindens non videatur posse inferri implicancia Dei; quia tunc etiam præscinditur, an contineatur inter objecta omnipotentia: divina: sed implicancia Dei videtur tantum posse inferri ex transitu muscæ a statu possibilitatis ad statum impossibilitatis, ita, ut prius ponatur contineri inter objecta omnipotentia, non autem postea, ut adeo omnipotentia perdat aliquod prædicatum, quod prius habuit, scilicet vim producendi eam muscam: adeoque debet ad hoc argumentum præsupponi possibilitas muscæ, & ista tanquam possibilis poni ex parte hypothefis: nisi forte possit dici, quod possibilitas muscæ prius, seu præterita, & impossibilitas, nunc, seu præsens, non sibi immediate, & formaliter opponantur, sed tantum argutive, quatenus ex immutabilitate essentia: arguitur, possibilitatem a musca semel habitam debere ei semper inesse.

188. Melius ex dictis inferitur legitimam esse argumentationem S. Thomæ citati n. 179. *Si homo est asinus habet quatuor pedes*; neque enim per asinum formaliter tollitur homo, ut lux per tenebras; nam asinus non est formalis negatio hominis, alias, si non daretur homo, deberet dari asinus: sed tantum est radicalis negatio, seu est aliquid impossibile; unde in hac hypothefi non datur implicancia in adjecto, sed servatur constantia subjecti: neque etiam ponuntur principia, quæ inferant utrumque contradictorium; nam homo non essentialiter, vel necessario excludit quatuor pedes; cum homo monstruosus

possit quatuor pedes habere. Etsi autem etiam asinus non essentialiter exigit quatuor pedes, tamen naturaliter eos exigit: cui exigentiæ si Deus velit se accommodare, & præsertim, si nolit se accommodare exigentiæ hominis (quæ conditiones possunt in ea propositione S. Doctoris subintelligi) habebit ille homo asinus quatuor pedes.

189. Inferitur ulterius cum Haunoldo *Log. pract. p. 2. c. 4. a. 4. n. 13.* utilem esse hanc hypothesin; *Si animalitas hominis daretur sine rationalitate, non differret a bruto*; nam animalitas non constituitur ex rationalitate, & hinc in hac hypothesi non tollitur constitutum animalitatis: neque etiam ponitur ullum principium, ex quo inferri possit alterum contradictorium per locum intrinsecum; nam, quod animalitas sit identificata cum rationalitate, est, ut dictum n. 180. tantum locus extrinsecus: neque etiam terminus *hominis*, seu *homo* in obliquo, infert alterum contradictorium; quia, ut ait Haunoldus *loc. cit.* non intelligitur, quod maneat ea animalitas sub conceptu hominis, seu humanæ animalitatis, sed tantum, quod illa animalitas, quæ iuncta rationalitati constituit hominem, nunc fingatur per impossibile ab ea separari.

190. Hæc de hypothesibus impossibilibus dicta sint, ex quibus quarundam utilitas, & inutilitas aliarum, satis colligi poterit: qui plura cupit, adeat, quos citavimus, Haunoldum, atque Casilium, item Buhon *tom. 4. seu metaph. 9. 8. c. 5. p. An legitima*: & Casilius præcipue questionem hanc fusius exponit. Mihi non est visum, plura de his, similibusque summulisticis addere, & subtilitatibus, ac difficultatibus non necessariis tempus infumere, præsertim, cum (ut notat Arriaga *disp. 3. in Summul. sect. 6. in fine*) tot propositionum conversionibus videatur caput inverti, & tot vocalium, ac consonantium, in variis dialecticis versibus adductarum, mysteriis, atque earum repetitione, & comparatione, memoria vix non penitus opprimi. Unde pro introductione in Logicam, seu pro Logica parva, hactenus allata sufficiunt, ut adeo liceat, auspice ter optimo Deo, ad Logicam majorem gradum facere.

LOGICA, S I V E DISPUTATIONES LOGICÆ.

191. Cientiã rite ratiocinandi *Logica*, seu *Dialectica* dicitur: quæ voces origine græcæ sunt, & artem sermocinandi, aut disputandi significant. Nomenclationes istæ acceptæ sunt ab Aristotelis posteris, qui iis usi sunt; nam ipse Philosophus priorem vocem, seu *Logicæ* appellationem, nunquam adhibuit: *Dialecticæ* autem nomen soli Topicæ tribuit: totam autem scientiam, quam septendecim libris complexus est, *Organum* dixit, seu *Instrumentum*, scilicet aliarum scientiarum; quippe has *Logicas* adjuvat ad eliciendos circa propriam earum materiam scientificos actus. Hanc scientiam plurimum dilaudat S. Augustinus *l. 2. de Ordine c. 13.* ubi eam vocat *disciplinam disciplinarum*: & addit: *Hæc docet docere: hæc docet discere: in hac seipsa ratio demonstrat, atque aperit, quæ sit, quid velit, quid valeat. Scit scire: sola scientes facere non solum vult, sed etiam potest.*

Cum autem Angelicus doceat *1. p. 9. 94. a. 3. in corp.* Adamo fuisse infusus a Deo omnes scientias, in quibus homo natus est instrui, absque dubio etiam *Logica*, præ multis aliis homine digna, & vel maxime necessaria, ei fuerit divinitus infusa, ab ipso vero in posteros propagata; quamvis dein injuria temporum, & incuria hominum, tot erroribus fuerit deformata, ut, qui eam pristino nitore restituerunt, non tam antiquatam innovasse, quam novam invenisse sint crediti. Qua in re utilem reipublicæ litterariæ operam navarunt Socrates, & Platon, ille definitionem, hic divisionem, & inductionem, excogitando.

192. Sed præ omnibus grates debentur Aristoteli,
F 2 argu-